

Drvena lutka u slavluku

Kajić, Iva

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Academy of Applied Arts / Sveučilište u Rijeci, Akademija primijenjenih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:279:542260>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

University of Rijeka
Academy of
Applied Arts

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Academy of Applied Arts - Repository APURI](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
AKADEMIJA PRIMIJENJENIH UMJETNOSTI

Prijediplomski sveučilišni studij

Primijenjene umjetnosti

ZAVRŠNI RAD

DRVENA LUTKA U SLAVOLUKU

Mentor: Izv. prof. art. Mladen Mikulin

Studentica: Iva Kajić, 0287008941

Rijeka, lipanj 2024.

Sadržaj

Uvod	3
Povijest lutaka.....	4
Karakteristike lutke	5
Ciljevi završnog rada	6
Korišteni materijali pri izradi rada	7
Literatura	10

Uvod

Ovaj završni rad pod nazivom drveni lutak u slavluku predstavlja skulpturu drvene lutke postavljenu u slavluk napravljen od željeznih šipki. Za izradu lutke korištene su različite vrste drveta (cedar, lipa, bor) koje je obrađeno korištenjem dlijeta, bata, ručne i motorne pile za svaki pojedini dio tijela lutke. Dijelovi tijela spojeni su metalnim navojnim šipkama, vijcima, maticama i podlošcima. Za izradu slavluka korištene su željezne šipke koje su savinute u kružni luk uz pomoć stolnog škripca, rezane pomoću kutne brusilice za rezanje metala i spajane varenjem pomoću aparata za varenje i elektroda. U sredini slavluka zavarene su dvije limene maske koje predstavljaju tragediju i komediju kao asocijaciju na kazalište.

Rad je nastao pod mentorstvom red.prof.art. Mladena Mikulina i u asistenciji Nikole Nenadića.

Povijest lutaka

„Lutka je sveprisutna u čovjekovom životu i kao igračka, i kao umjetnička tvorevina, i kao scenski rekvizit.“¹ Prvi pouzdaniji podatci govore nam o ostacima kazališta lutaka pronađenima u Egiptu u prvom stoljeću prije Krista. Prve nađene lutke imale su drvena tijela i glavu od bjelokosti. Lutkari su bili poznati kao „tvorci čudesa“ ili kao „povlakači uzica“, nastupali su u različitim prigodama za vrijeme Stare Grčke što je uključivalo procesije i javna kazališta. U početku lutke su bile uglavnom vjerskog karaktera, a tek kasnije lutkarstvo je počelo gubiti vjerski karakter i postalo jedna od najpopularnijih narodnih umjetnosti. Zemlje (Češka, Mađarska, Poljska, Bugarska) razvijaju lutkarsku umjetnost kroz dugu povijest. „Nakon Prvog svjetskog rata započinje temeljitiji i izraženiji lutkarski napredak.“² U Hrvatskoj najstarije profesionalno kazalište za djecu nalazi se u Splitu, a kazalište lutaka u Rijeci osnovano je 1933. godine.

¹ Vukonić-Žunić, 2006., 13.str.

² Vukonić-Žunić, 2006., 20.str.

Karakteristike lutke

Lutke karakterizira pokretljivost koja je moguća uz asistenciju jednog ili više animatora, ovisno o vrsti lutke (marionete, bunraku, javanka, sicilijanke, ginjole, manekeni...). „Riječ animirati dolazi od latinske riječi animae, što znači duša.“³ To znači da animirati lutka zapravo znači oživjeti ga, udahnuti lutki život, a da bi se lutak mogao oživjeti mora se animirati na ispravan način, poštivajući određena pravila koja se mogu naučiti, jer je potrebno da dođe do obostranog utjecaja lutkara i lutke. Svakoj lutki pristupa se na način prilagođen samo njoj, jer je svaka lutka jedinstvena po svom karakteru i zahtjeva svoj način animacije. Prije same izrade lutke ključne su tehničke skice najviše zbog funkcionalnosti lutke što postavlja pitanje može li lutka sjesti, hodati, pomicati zglobove, okretati glavu, kleknuti...). To znači da se odabir idejne skice određuje prilagođava prema tehnologiji lutke. Ponekad lutke vjernije prenose ljudske emocije ili prikazuju određenu atmosferu. Također lutke su snažna metafora i iskreni prenositelj ljudskih, aktualnih, socijalnih, kulturoloških tema, jer se nemaju potrebu pretvarati kada su ionako neživi predmet, zbog čega se možda mogu činiti zastrašujućima. Uobičajno se za izradu lutaka koriste različiti materijali (žica, glina, stiropor, tkanine, konci, spužva, lateks...)

³ Vukonić-Žunić, 2006., 37.str.

Ciljevi završnog rada

Metodologija završnog rada uključivala je odabir materijala to jest odgovarajuće vrste drveta koja treba biti dovoljno čvrsta i pogodna za oblikovanje dljetom, izradu skica i modela lutke s pokretnim zglobovima, izradu skulpture uz korištenje ručnih i elektroničkih alata za obradu drva, razvijanje sistema za pomicanje lutka, uključujući zglobove i spojeve koji omogućuju pokretljivost.

Ovim završnim radom htjela sam postignuti rezultat pomične drvene skulpture koja ima svoju funkciju. Ovo je primjer rada u kojem skulptura treba pomoć da bi bila funkcionalna. Ovaj primjer drvene lutke koji nije usmjeren na izradu prema određenom već postojećem tipu lutke što znači da lutka nije napravljena za konkretnu animaciju već je napravljena kao samostojeća skulptura, ali koja ima mogućnost animacije pokretanja zglobova.

Rezultat rada pokazao je da je moguće izraditi drvenu pomičnu skulpturu koja može izvoditi radnje uz animaciju. Drveni lutak može pomicati zglobove, kretati se (hodati, sjesti, podići ruku i nogu) čime je postignut cilj funkcionalne umjetnosti. Statičnost je asocijacija na materijal drveta, no ovaj rad dokazuje da drveni dijelovi tijela lutka mogu oživjeti uz pomoć animacije.

Razlog zašto je lutka postavljena u slavluk od željenih šipki je taj zato što je lutka sama po sebi preteška da bi mogla sama stajati, pa je slavluk bio rješenje da lutak može uspravno stajati i to na način da su oko obje ruke lutka stavljene sajle pričvršćene na šipku slavluka. Također su na slavluk izrezane u limu dvije maske (tragedija i komedija) koje asociiraju na kazalište čime sam htjela pokazati važnost lutke u kazalištu.

Korišteni materijali pri izradi rada

Izrada drvenog lutka uključivala je:

- različite vrste drveta (lipa, cedar, bor)
- navojna šipka (6mm i 4mm)
- podlošci, šesterostrana matica, krilasta matica

za fiksiranje lutka na slavluk:

- sajla (4mm)
- inox stezaljke

izrada slavluka uključivala je:

- željezne šipke debljine 10 cm
- aluminijski lim

Dimenzije lutke: visina: 150 cm

Dimenzije slavluka: širina prostora za spoj manjeg luka: 74 cm

Širina prostora za spoj većeg luka: 114 cm

Širina manjeg luka: 116 cm

Širina većeg luka: 179 cm

Visina manjih zavarenih šipki: bočne: 22 cm, prednja i stražnja: 18 cm

Visina okomitih šipki: 138 cm

Ukupna širina: 121 cm

Ukupna visina: 200 cm

Literatura

1. Vukonić-Žunić, Lutkarski medij u školi, školska knjiga, Zagreb, 2006.